

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: landesbibliothek(at)ooe.gv.at

Telephone: +43(732) 7720-53100

ASTRONOMICVM

EVNCTIATVM SEXTVM.

Motum Saturni ante & post Christi aduentum, sine ulla, & mora & Calculo, accidentia in super & passiones eiusdem, inuenire.

DOSTEA QVAM DE DECIMA nona & octava sphaera, stellisq; fixis abunde nobis & distincte dictum est, in posterum quoq; ne ordinem turbemus, operam dabimus. Saturni itaq; planetarum supremi & primi, orbem, ut cuius superficies conuexa ab octauo caeli concava tangatur, paucis absoluemus, Cui orbis ille Septimus vnum duxat astrum regat, a peruetustis Astronomis, non semel, nec indiligenter obseruatus, talis, qualis in sequenti instrumento tradetur.

deprehensus istius est motus. Temperamentum uero illius planetæ ex colore & effectibus iudicatum est frigidum & siccu, imperici pessime correspondens, nempe Melancholicæ. Præterea cum horas dici naturales (quarum binæ domum cœli unam perpetuo constituunt, temporales, erraticæ uel inæquales nominatæ) iuxta influentias errantium syderum sub octava sphaera reperorum uariari deprehenderunt. Varietatem illam temporum & effectuum considerantes, cui potissimum diei Saturnus, ueluti primus & summus errantium, dominaretur, inuenerunt. Illam autem diem, Sabbati nobis appellatam esse uiderunt, qua Saturnus primus post Solis ortum precipue operationem suam in hæc inferiora transfunderet, exerceretq;. Diuidetes post hæc noctem & diem in 24 partes inæquales (ueluti uberius ex nostro planisphaerio discet) cuiuslibet diuisioni, id est, horæ, suum planetam, a summo ad infimum descendendo, assignarunt, ita, ut quælibet dies appellationem suam a planeta primam diei horam, post Solem ortum tenente, sumeret. Quoniam uero ueterum astrologorum nemo nõ, Saturnali astro tribuerit, solitudines, imaginatiões altissimas, profundissimasq; speculationes, ingenii acumen solidissimum, adeo ut mens etiam uocaretur, quasi eminens & diuina contemplans. Non iniuria Moyses legumlator hanc, cui præesset Saturnus lucem, rebus seuerioribus agendis & bellicis ineptam, sed diuinis potius tractandis idoneam esse iudicauit. Qua ratione eandem Iudæis Sanctificandam uel feriendam, cum dei cultu præcepit. Hunc morem Christiani inuenerunt, a Christi Saluatoris & nati & rediuiui diebus, qui ambo Solis dies fuere, festum mutuarunt. Solis iccirco, diem dominicum appellantes, ad discrimen iudaicæ festiuitatis, quæ Saturni die celebratur, honorare non tenere decreuerunt.

¶ Licet aut aliàs, ut in planisphaerio nostro cõsumatiõra de planetarum dominiis seu regimine, horarum scilicet, quibus præfunt, dominatibus, reperies. Nunc tamen, quia columna subsequens uacatura plane erat quicquam huic loco quoq; inferere super eadem re placuit. Horas igitur, planetarias in presens allatas, ne fastidiat quis, quasi intentum præter insertas, obsecro. Tabellæ insequentis argumentum est tale. Diei cuiuslibet horam, quam uocant temporariam, seu diurnam seu nocturnam uis, simulac habueris, eam in præsentis tabulæ linea descendens quærendo dispice. Diem insuper in capite tabellæ considera, a qua recta linea deorsum pergens, itidem ab hora inuenta recta aream, quousq; lineam diei attingas, intrans, communem angulũ, qui est diei & horæ quæ sita contactus, offendis, quo in loco planeta apparet, illius horæ præses uel gubernator, qui & eidem horæ nomen indit.

Exemplũ CAROLI Imperatoris,

¶ Id quod exemplo liquidum fiet, Maiestas Cæsarea Dominica die, id est, Solis, Orbi natus fertur, in nocte, diem Solis sequuta, hora autem post occasum iam (loquendo secundum temporales horas) peracta. Id tempus modo quis planetarum suo gubernari imperio (planetarum enim gubernaculis iam olim Astronomorum uetustissimi, Elementa eorumq; mixturas uniuersas subesse potentissime demonstrarunt) cogniturus, Primo diem dominicum, quem nos Astronomi, Solis esse docuerunt, in capite sequentis tabulæ require. Similiter in prima sinistrae partis linea, horam decimam, ea quæ 22 ab ortu Solis est, relege. A qua si recta processeris donec lineam diei dominicæ contingeris, illico in contactu, qui & angulus communis uocatur, characterem Solis offendes. Proinde nati Cæsaris horam Soli attributam fuisse, in eademq; cuncta hæc inferiora, Solem tum maximè rexisse, uides.

Exemplum FERDINANDI,

¶ Regem quoq; Rومانorum ter maximum FERDINANDVM, Sexta FERIA, quam ueteres diem Veneri tribuerunt, hora autem Tertia post Solis ortum natum constat. Huius ergo horæ intellectus nomen, a quo planetarum appellata sit, illius dominatui subdita, diem Veneris prædictam per tabulæ caput iustras, ab ea inuenta, deorsum recta linea (quam facilius gratia captus, lineam diei uocabis) pergis. Mox in linea a sinistra manu primũ obuia, horam diei quoq; accipis. Vnde per aream digressus diei lineam usq; Veneris, scilicet Characterẽ Lunæ,

CAESAREVM

Lunæ, dñatricis horæ natalis, reperis. Admonuisse hoc loci huius artis studiosos, nõ ab re fuerit, quod uidelicet huiusmodi dominiorum ratio, non in omnibus probetur. Via siquidem in iudiciis, eligendi planetas alia est. Verum hanc ideo formã non nullam penitus facientes, quia ab Antiquis tantopere commendatur, indicare quoq; uoluimus.

TABVLA RE GIMINIS PLANETARVM SECVNDVM HORAS TEMPORALES.

HORAE PLANETARUM Diei.

Numerus horarum.	Sabbatum siue dies Saturni.	Dominica siue prima feria, quæ dicitur dies Solis.	Secunda feria, siue dies Lunæ.	Tertia feria siue dies Martis.	Quarta feria diei, siue dies Mercurii.	Quinta feria siue dies Iouis.	Sexta feria siue dies Venetis.
Prima	Saturnus	☉	☽	♂	♀	♃	♄
Secunda	♃	♀	Saturnus	☉	☽	♂	♀
Tertia	♂	♀	♃	♀	Saturnus	☉	☽
Quarta	☉	☽	♂	♀	♃	♀	Saturnus
Quinta	♀	Saturnus	☉	☽	♂	♀	♃
Sexta	♀	♃	♀	Saturnus	☉	☽	♂
Septima	☽	♂	♀	♃	♀	Saturnus	☉
Octaua	Saturn.	☉	☽	♂	♀	♃	♀
Nona	♃	♀	Saturnus	☉	☽	♂	♀
Decima	♂	♀	♃	♀	Saturnus	☉	☽
Vndecima	☉	☽	♂	♀	♃	♀	Saturnus
Duodec.	♀	Saturnus	☉	☽	♂	♀	♃

HORAE PLANETARUM Noctis.

Prima	♀	♃	♀	Saturnus	☉	☽	♂
Secunda	☽	♂	♀	♃	♀	Saturnus	☉
Tertia	Saturn.	☉	☽	♂	♀	♃	♀
Quarta	♃	♀	Saturnus	☉	☽	♂	♀
Quinta	♂	♀	♃	♀	Saturnus	☉	☽
Sexta	☉	☽	♂	♀	♃	♀	Saturnus
Septima	♀	Saturnus	☉	☽	♂	♀	♃
Octaua	♀	♃	♀	Saturnus	☉	☽	♂
Nona	☽	♂	♀	♃	♀	Saturnus	☉
Decim.	Saturn.	☉	☽	♂	♀	♃	♀
Vndec.	♃	♀	Saturnus	☉	☽	♂	♀
Duodec.	♂	♀	♃	♀	Saturnus	☉	☽

Partes instrumentorum & quales sũt

Regula generalis de motu omnium planetarum inueniendi in anno bissextili dicitur generis notitia, cuius est notitia in medio notu inueniendi, verumtamen in Argumento.

fus rotæ interioris,